

Ruotsinkielellä annettavan pelastajakoulutuksen järjestämismvaihtoehdot

Loppuraportti

Sisäinen turvallisuus

SISÄASIAINMINISTERIÖN JULKAISUJA 41/2009

SISÄASIAINMINISTERIÖ
Sisäinen turvallisuus

Ruotsinkielellä annettavan pelastajakoulutuksen järjestämismvaihtoehdot

Loppuraportti

Helsinki 2010

Sisäasiainministeriö
Monistamo
2010

ISSN 1236-2840
ISBN 978-952-491-543-4 (nid.)
ISBN 978-952-491-544-1 (PDF)

Tekijät (toimielimestä, toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Ruotsinkielellä annettavan pelastajakoulutuksen järjestämismuutoksia selvittävä työryhmä Puheenjohtaja Hannu Olamo Sihteeri Mirva Kahlos		Julkaisun laji Raportti	
		Toimeksiantaja Sisäasiainministeriön pelastusosasto	
		Toimielimen asettamispäivä 1.7.2009, SM027:00/2009	
Julkaisun nimi Ruotsinkielellä annettavan pelastajakoulutuksen järjestämismuutokset			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä Sisäasiainministeriön pelastusosasto asetti 1.7.2009 työryhmän selvittämään ruotsinkielellä annettavan pelastajakoulutuksen järjestämismuutoksia. Työryhmän tehtäväksi linjattiin Pelastusopiston ruotsinkielisen koulutuksen, erityisesti ruotsinkielisen pelastajakoulutuksen resursoinnin ja toteutusmallien selvittäminen. Työryhmän toimikausi oli 1.7.2009 - 31.12.2009 Työryhmän keskeiset esitykset ovat: - Pelastusopistolla tulee olla kokonaisvastuu koulutuksen järjestämisestä, yhteistyökumppaneita voivat olla jokin toinen oppilaitos tai pelastuslaitokset. - Seuraava ruotsinkielinen pelastajakoulutus alkaa vuonna 2011 - Koulutuksen suunnittelu ja toteutus tulee integroida Pelastusopiston yleiseen suunnittelu- ja resurssiviihtekehykseen - Koulutukselle järjestettävä pysyvä rahoitus ja henkilöresurssit. - Pelastusopisto rekrytoi henkilön ruotsinkielisen pelastajakoulutuksen suunnittelijaksi ja kurssinjohtajaksi. - Koulutuksen aloituspaikkamäärät perustuvat pelastuslaitoksille tehtyyn työvoimatarvekyselyyn ja koulutustarve kaksikielisten paloasemien määrään Suomessa. - Jatkossa selvitetään tarpeet myös muuhun ruotsinkieliseen koulutukseen Pelastusopiston ammatillisessa peruskoulutuksessa.			
Avainsanat (asiasanat) Pelastusopisto, ruotsinkielinen pelastajakoulutus			
Muut tiedot Sähköisen julkaisun ISBN 978-952-491-544-1 (PDF), osoite www.intermin.fi/julkaisut			
Sarjan nimi ja numero Sisäasiainministeriön julkaisut 41/2009		ISSN 1236-2840	ISBN 978-952-491-543-4
Kokonaissivumäärä 14	Kieli suomi	Hinta 10 € + alv	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Sisäasiainministeriö		Kustantaja/julkaisija Sisäasiainministeriö	

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) En arbetsgrupp med uppgift att utreda alternativen i fråga om att arrangera utbildning av räddningspersonal på svenska Ordförande Hannu Olamo Sekreterare Mirva Kahlos		Typ av publikation Rapport	
		Uppdragsgivare Inrikesministeriet, räddningsavdelningen	
		Datum för tillsättandet av organet 1.7.2009, SM027:00/2009	
Publikation (även den finska titeln) Ruotsinkielellä annettavan pelastajakoulutuksen järjestämismvaihtoehdot			
Publikationens delar			
Referat Inrikesministeriets räddningsavdelning tillsatte den 1 juli 2009 en arbetsgrupp med uppgift att utreda alternativen i fråga om att arrangera utbildning av räddningspersonal på svenska. Arbetsgruppen fick i uppdrag att utreda särskilt den svenskspråkiga utbildningen vid Räddningsinstitutet, speciellt resursfördelningen och modellerna för genomförandet av den svenskspråkiga utbildningen av räddningspersonal. Arbetsgruppens mandattid var den 1 juli till den 31 december 2009. Arbetsgruppens viktigaste förslag är: - Räddningsinstitutet har det övergripande ansvaret för att arrangera utbildningen, samarbetsparter kan vara någon annan läroinrättning eller räddningsverken. - Nästa svenskspråkiga utbildning av räddningspersonal börjar 2011. - Planeringen och genomförandet av utbildningen bör integreras i Räddningsinstitutets allmänna referensram för planering och resurser. - Permanent finansiering och personalresurser ska arrangeras för utbildningen. - Räddningsinstitutet rekryterar personal för att planera och leda kurserna inom den svenskspråkiga utbildningen av räddningspersonal. - Antalet intagningsplatser till utbildningen baserar sig på den enkät om behovet av arbetskraft som gjorts för räddningsverken och utbildningsbehovet på antalet tvåspråkiga brandstationer i Finland. - I framtiden utreds också behovet av annan svenskspråkig utbildning inom ramen för den yrkesinriktade grundutbildningen vid Räddningsinstitutet.			
Nyckelord Räddningsinstitutet, svenskspråkig utbildning av räddningspersonal			
Övriga uppgifter Elektronisk version, ISBN 978-952-491-544-1 (PDF), www.intermin.fi/publikationer			
Seriens namn och nummer Inrikesministeriets publikation 41/2009		ISSN 1236-2840	ISBN 978-952-491-543-4
Sidoantal 14	Språk svenska	Pris 10 € + moms	Sekretessgrad offentlig
Distribution Inrikesministeriet		Förläggare/utgivare Inrikesministeriet	

Sisäasiainministeriön pelastusosastolle

Sisäasiainministeriön pelastusosasto asetti 1.7.2009 työryhmän selvittämään ruotsinkielellä annettavan pelastajakoulutuksen järjestämisvaihtoehtoja.

Saatuaan työnsä valmiiksi, työryhmä luovuttaa raporttinsa sisäasiainministeriön pelastusosastolle.

Helsingissä 19 päivänä helmikuuta 2010

Hannu Olamo

Helena Taxell

Pekka Rantala

Matti Waitinen

Stig Granström

Petri Nenonen

Tero Mäki

Peter Johansson

Leif Ahlqvist

Roger Roos

Torbjörn Lindström

Mirva Kahlos

Sisällys

1 Johdanto.....	8
2 Nykytila.....	9
3 Esityksen tavoitteet ja koulutuksen järjestämisvaihtoehdot.....	10
4 Työryhmän esitykset.....	13
5 Esityksen taloudelliset vaikutukset.....	14

1 Johdanto

Pelastusopistosta annetun lain (607/2006) 17 §:n mukaan Pelastusopiston opetuskieli on suomi, mutta opetusta annetaan myös ruotsin kielellä. Pelastusopisto järjestää ammatilliseen tutkintoon johtavaa ja muutakin koulutusta tarpeen mukaan ruotsin kielellä toteutettavina koulutusohjelmina ja kursseina. Ruotsinkielisen koulutuksen järjestäminen on kuitenkin Pelastusopiston antaman selvityksen perusteella osoittautunut käytännössä haasteelliseksi. Koulutusta on pyritty järjestämään hankkimalla palveluita kilpailuttamalla ulkopuolisia palvelun tarjoajia ja yrittämällä rekrytoida tarvittavaa opetushenkilöstöä omana toimintana järjestettävää koulutusta varten. Yritykset eivät olleet johtaneet tulokseen.

Pelastusopisto on järjestänyt ruotsinkielistä pelastajakoulutusta 90 -luvulta lähtien, viimeisin koulutus toteutettiin vuosina 2006 - 2007.

Sisäasiainministeriön pelastusosasto asetti 1.7.2009 työryhmän selvittämään ruotsinkielellä annettavan pelastajakoulutuksen järjestämisvaihtoehtoja.

Työryhmän tehtäväksi linjattiin Pelastusopiston ruotsinkielisen koulutuksen, erityisesti ruotsinkielisen pelastajakoulutuksen resursoinnin ja toteutusmallien selvittäminen.

Työryhmän toimikausi oli 1.7.2009 - 31.12.2009 ja organisointi seuraava:

Puheenjohtaja Hannu Olamo, tekninen johtaja, sisäasiainministeriö

Jäsenet:

Mirva Kahlos, ylitarkastaja, sisäasiainministeriö

Henkilökohtainen varajäsen Maija Peltokangas, ylitarkastaja, sisäasiainministeriö

Helena Taxell, opetusneuvos, Opetushallitus

Henkilökohtainen varajäsen Tor Lindholm, opetusneuvos, opetushallitus

Pekka Rantala, koulutusjohtaja, Pelastusopisto

Henkilökohtainen varajäsen Jouko Gorski, vanhempi opettaja, Pelastusopisto

Matti Waitinen, Helsingin pelastuskoulun rehtori, Helsingin pelastuslaitos

Henkilökohtainen varajäsen Marko Seppä, vanhempi opettaja, Helsingin pelastuskoulu

Stig Granström, aluepalopäällikkö, Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos

Petri Nenonen, Koulutuspäällikkö, Varsinais-Suomen pelastuslaitos

Tero Mäki, pelastusjohtaja, Pohjanmaan pelastuslaitos

Henkilökohtainen varajäsen Ole Wik, pelastuspäällikkö, Pohjanmaan pelastuslaitos

Peter Johansson, pelastuspäällikkö, Itä-Uudenmaan pelastuslaitos

Henkilökohtainen varajäsen Petri Lyttinen, palomestari, Itä-Uudenmaan pelastuslaitos

Leif Ahlqvist, räddningschef, Räddningsverket Mariehamn

Henkilökohtainen varajäsen Patrik Lindberg, brandmästare, Räddningsverket

Mariehamn

Roger Roos, organisationschef, Finlands Svenska Brand- och Räddningsförbund FSB

Henkilökohtainen varajäsen Anders Ehrnsten, utbildningschef, Finlands Svenska Brand- och Räddningsförbund FSB
Torbjörn Lindström, aluepalopäällikkö, Suomen Palopäällystöliitto SPPL
Henkilökohtainen varajäsen Vesa Berg, apulaispelastuspäällikkö, Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen pelastuslaitos.

Työryhmän työ tehtiin virkatyönä, kokouksista ei maksettu kokouspalkkioita eikä matkakorvauksia.

Työryhmä kokoontui syksyn 2009 aikana neljä kertaa.

2 Nykytila

Pelastusopisto on järjestänyt ruotsinkielistä pelastajakoulutusta 1990 -luvulla yhteistyössä mm. Pietarsaaren pelastuslaitoksen kanssa sekä 2000 -luvulla omana koulutuksenaan Kuopiossa, mutta kuitenkin siten, että tuntiopettajat rekrytoitiin erityisesti Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksesta.

Viimeisimpänä ruotsinkielisenä pelastajakoulutuksena toteutettiin koulutus yhteistyössä Pohjanmaan pelastuslaitoksen ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa vuosina 2006 - 2007. Tämä koulutus toteutettiin ennen hankintalain voimaantuloa.

Vuonna 2008 Pelastusopisto pyrki järjestämään aikaisemman mallin mukaista koulutusta yhteistyössä pelastustoimen alueiden kanssa. Rahoitus saatiin vuoden 2009 budjetissa. Koulutus päätettiin toteuttaa kaksikielisenä. Hankintalain ehtoilla toteutetussa pakollisessa kilpailutuksessa saatiin kaksi tarjousta ensihoidon opetuksen järjestämisestä. Pelastustoiminnan opetuksen järjestämisestä ei saatu lainkaan tarjouksia. Pelastusopisto selvitti myös oppilaitoksen sisäiset mahdollisuudet koulutuksen järjestämiseen, jolloin todettiin, että vaikka tuntiopettajia olisi voitu järjestää, päätoimisia opettajia ja kurssinjohtajaa ei löytynyt.

Aikaisempien kokemusten perusteella Pelastusopistossa todettiin, että tuntiopettajien varassa Kuopiossa toteutettava koulutus olisi paitsi todella kallista, myös hankala toteuttaa.

Pelastustoimen alueille suunnatun koulutuksen kilpailutuksen epäonnistumisen taustalla vaikuttivat Pelastusopiston arvion mukaan suuresti sittemmin voimaantulleen kilpailutuslainsäädännön mukanaan tuomat hankaluudet.

Kaksikielisen (ruotsinkielisen) pelastajakurssin järjestelyjen epäonnistuttua Pelastusopisto sopi sisäasiainministeriön pelastusosaston kanssa siitä, että aloituspaikat siirretään Kuopioon suomenkieliseen pelastajakoulutukseen siten, että kyseiset 30

”ylimääräistä” uutta pelastajaa valmistuvat taulukossa 1 kuvatulla mallilla syksyyn 2012 mennessä, ts. tavanomaiseen 30 pelastajaopiskelijan ryhmään lisättiin kaksi uutta aloituspaikkaa elokuussa 2012 käynnistyviin kursseihin saakka. Edellä kuvattu menettely on kirjattu Pelastusopiston tämänhetkiseen tulossopimukseen.

Vuosi	Kevään aloituspaikat	Syksyn aloituspaikat
2008	30 + 30	30 + 30
2009	32 + 32	32 + 32
2010	32 + 32	32 + 32
2011	32 + 32	32 + 32
2012	32 + 32	32 + 30

Taulukko 1 Pelastajakoulutuksen aloituspaikat 2008 - 2012

3 Esityksen tavoitteet ja koulutuksen järjestämisvaihtoehdot

Ensimmäisessä kokouksessaan työryhmä totesi, että Pelastusopiston järjestämän ruotsinkielisen pelastajakoulutuksen tulee täyttää mm. seuraavat ehdot:

- 1) koulutus on säännöllistä ja aikataulullisesti ennustettavaa
- 2) paikkana voi olla Kuopio sekä jokin toinen oppilaitos tai pelastuslaitokset Pelastusopiston yhteistyökumppanina,
- 3) Pelastusopistolla tulee olla kokonaisvastuu koulutuksesta,
- 4) koulutukselle tulee varmistaa pysyvä rahoitus ja henkilöresursointi (koulutussuunnittelija/kurssinjohtaja).

Toisessa kokouksessaan työryhmä tutustui tekemäänsä epäviralliseen kartoitukseen mahdollisesta ruotsinkielisestä oppilaitosyhteistyökumppanista sekä Pelastusopiston tekemään esitykseen ruotsinkielisen pelastajakoulutuksen järjestämisvaihtoehdoista.

Epäviralliseen tiedusteluun vastasivat Yrkeshögskolan Arcada Helsingistä, Yrkeshögskolan Novia Vaasa-Turku-Pietarsaari alueelta, Yrkesinstitutet Practicum Helsingistä, Optima Pietarsaaresta ja Yrkesakademin i Österbotten.

Oppilaitokset olivat olleet yhteistyössä Pelastusopiston kanssa jo aikaisemminkin. Optima Pietarsaaresta ja Yrkesakademin i Österbotten sopivat syksyn aikana pidettävästä tapaamisesta Pelastusopiston rehtorin kanssa.

Pelastusopiston esityksessä ruotsinkielisen pelastajakoulutuksen järjestämisvaihtoehdoista todettiin mm. seuraavaa:

1. Kaksikielisen pelastajakoulutuksen suunnittelu ja toteutus on syytä integroida muun pelastajakoulutuksen järjestelyihin ja siten Pelastusopiston opetuksen yleiseen suunnittelu- ja resurssivitekehukseen.

2. Kaksikielisen pelastajakoulutuksen aloituspaikkamäärä vuodesta 2013 alkaen yhteensovitetään muun pelastajakoulutuksen aloituspaikkamääriin kolmen vuoden suunnittelujänteellä (ensimmäisenä periodina v. 2013 - 2015, sitten 2016 - 2018 jne.) siten, että Pelastusopistossa käynnistyy tuona aikana 11 suomenkielistä pelastajakurssia (esim. 30 - 32 opiskelijaa/kurssi) ja yksi kaksikielinen kurssi (esim. 18 opiskelijaa /kurssi). Kaikki em. koulutukset resursoidaan opiston budjettikehyksestä.

Vuosi	Kevään aloituspaikat	Syksyn aloituspaikat
2010	32 + 32	32 + 32
2011	32 + 32	32 + 32
2012	32 + 32	32 + 30
2013	30 + 18	32 + 32
2014	30 + 30	32 + 32
2015	30 + 30	32 + 32
2016	30 + 18	32 + 32

Taulukko 2 Pelastusopiston esitys pelastajakoulutuksen aloituspaikoiksi.

Vuodesta 2013 alkaen (kaksikielisen koulutuksen aloituspaikat on alleviivattu) oletuksella, että kolmessa vuodessa pelastajakoulutuksessa on 360 aloituspaikka, ts. keskimäärin 120 paikkaa/vuosi.

Suomenkielisessä koulutuksessa kurssikokoja siis hieman kasvatetaan, jotta ruotsinkielinen opetus voidaan käynnistää tavanomaista kurssivahvuutta huomattavasti pienemmällä opiskelijamäärällä.

Ruotsinkielinen pelastajakoulutus aiheuttaa aina ylimääräisiä kustannuksia. Suurin kuluerä syntyy ensihoidon opetuksen järjestämisestä (kilpailuttamisen jälkeen). Kustannuksia aiheuttavat myös tuntiopettajat, tila- ja kalustovuokrat sekä mahdolliset kurssinjohtajapalkkiot.

Kokonaistaloudellisesti kustannuspaineita keventävät vastaavasti mm. pelastustoiminnan ja ensihoidon opetusyksiköiden säästyvät tuntiopetuspalkkiot sekä mahdollisesti lisääntyvät Pelastusopiston täydennyskoulutustulot.

Aiheutuvat lisäkustannukset olisivat alustavan arvion mukaan vuodesta 2013 alkaen noin 130 000 - 140 000 euroa vuodessa.

3. Pelastajakoulutuksen tulossopimuksessa sovittavat aloituspaikkamäärät perustuvat opiston pelastuslaitoksille tekemään työvoimatarvekyselyyn.

4. Edellä kuvattu menettely voisi tarjota mahdollisuuden kaksikieliseen pelastajakoulutuksen säännölliseen, ennustettavaan järjestämiseen. Tämä parantaa mm. opiskelijarekrytointia, kouluttajarekrytointia, harjoitusympäristöjen hakua sekä antaa mahdollisuudet kilpailutusten onnistuneeseen läpivientiin.

5. Kaksikielisen pelastajakoulutuksen järjestelyjen pääperiaatteita ovat mm. seuraavat:

- Ensihoidon ruotsinkielinen opetus kilpailutetaan, jolloin opetus järjestetään alueellisesti.
- Pelastusopisto järjestää muun pelastajatutkinnon opetuksen omana koulutuksenaan sekä alueella että opiston omissa tiloissa Kuopiossa. Kun opetusta järjestetään alueella, pyritään se mahdollisuuksien mukaan järjestämään aina ruotsinkielisenä.
- Pelastusopistossa järjestetään erityisesti vaarallisten aineiden ja pelastustekniikan opintojaksojen harjoitusalueella tapahtuvia harjoituksia.
- Pelastusopisto rekrytoi yhden henkilön opettajakunnastaan kaksikielisen pelastajakoulutuksen suunnittelijaksi ja kurssinjohtajaksi.

6. Tässä kuvattu malli aiheuttaa lisäkustannuksia Pelastusopistolle.

Työryhmä hyväksyi edellä esitetyn Pelastusopiston suunnittelumallin esityksensä pohjaksi.

4 Työryhmän esitykset

Työryhmä esittää seuraavia toimenpiteitä ruotsinkielellä annettavan pelastajakoulutuksen järjestämiseksi:

1. Pelastusopistolla on kokonaisvastuu ruotsinkielellä annettavan pelastajakoulutuksesta. Koulutuspaikkana voi olla Pelastusopisto sekä jokin toinen oppilaitos tai pelastuslaitokset Pelastusopiston yhteistyökumppanina. Ensihoidon ruotsinkielinen opetus voidaan kilpailuttaa, jolloin opetus järjestetään alueellisesti. Pelastusopistossa järjestetään erityisesti vaarallisten aineiden ja pelastustekniikan opintojaksojen harjoitusalueella tapahtuvia harjoituksia.
2. Ruotsinkielellä annettavaa pelastajakoulutusta on järjestettävä säännöllisesti kolmen vuoden välein.
3. Seuraava ruotsinkielinen pelastajakoulutus alkaisi vuoden 2011 elokuussa 18 aloituspaikan kiintiöllä. Opiskelijarekrytointi tapahtuisi tammi-helmikuussa 2011.
4. Ruotsinkielisen pelastajakoulutuksen suunnittelu ja toteutus integroidaan muun pelastajakoulutuksen järjestelyihin ja siten Pelastusopiston opetuksen yleiseen suunnittelu- ja resurssivitekehukseen. Ruotsinkielisen pelastajakoulutuksen aloituspaikkamäärä yhteensovitetaan muun pelastajakoulutuksen aloituspaikkamääriin kolmen vuoden suunnittelujänteellä.
5. Ruotsinkielisen pelastajakoulutukselle on järjestettävä pysyvä rahoitus ja henkilöresursointi Pelastusopiston talousarviosta. Pelastajakoulutukselle kokonaisuudessa on varattava riittävät resurssit Pelastusopiston ja sisäasiainministeriön välisessä tulossopimuksessa siten, että sekä suomen- että ruotsinkielisen pelastajakoulutuksen on mahdollista resursoida opiston budjettikehyksestä.
6. Pelastusopisto rekrytoi yhden henkilön ruotsinkielisen pelastajakoulutuksen suunnittelijaksi ja ruotsinkielisten kurssien kurssinjohtajaksi.
7. Pelastajakoulutuksen tulossopimuksessa sovittavat aloituspaikkamäärät perustuvat opiston pelastuslaitoksille tekemään työvoimatarvekyselyyn ja ruotsinkielisten pelastajien koulutustarve kaksikielisten paloasemien määrään Suomessa (Valtioneuvoston päätös pelastustoimen alueista).
8. Sisäasiainministeriön pelastusosasto selvittää jatkossa tarpeet muuhun ruotsinkieliseen koulutukseen Pelastusopiston ammatillisessa peruskoulutuksessa.

5 Esityksen taloudelliset vaikutukset

Pelastusopisto on sopinut sisäasiainministeriön pelastusosaston kanssa pelastajakoulutuksen aloituspaikat mm. vuodelle 2011 taulukossa 1 sivulla 10 esitetyllä tavalla. Työryhmän edellä esittämä ruotsinkielinen pelastajakoulutus tarkoittaa kolmannen pelastajakurssin käynnistämistä syksyllä 2011.

Ruotsinkielisen pelastajakoulutuksen kurssinjohtajuudesta aiheutuvat kustannukset voivat vaihdella toteuttamistavan mukaan paljonkin. Taloudellisesti edullisinta olisi rekrytoida Pelastusopiston henkilöstöstä yksi opettaja ko. tehtävään. Toinen, kalliimpi vaihtoehto on palkata tehtävään opiston ulkopuolelta ruotsinkielentaitoinen henkilö. Molemmissa tapauksissa henkilöllä on oltava hyvä ruotsinkielen taito ja riittävä tuntemus maan ruotsin- ja kaksikielisistä alueista. Tästä aiheutuvat kustannukset puolestaan pienenisivät, jos tämä henkilö voisi toimia myös esim. sammutus- ja pelastustekniikan kouluttajana kurssilla.